

Ur *Den Kommunistiska Internationalen* N:o 3 (feb 1921)

Den internationella ekonomiska situationen

Världens ekonomiska utveckling har kommit upp på ett plan, där en ytterligare höjning av produktivkrafterna blott är möjlig genom att organisera en enhetlig världsekonomi.

Den moderna produktionen har trätt utom ramen för de enskilda länderna och står nu i ett tydligt motsatsförhållande till den brist på sammanhang, som gör sig gällande i de enskilda ländernas ekonomiväsen. Resultatet av ett sådant sakernas tillstånd yttrar sig också i väldiga sociala skakningar.

Med den "världsekonomiska" frågan sysselsatte sig den borgerliga folkekonofiläran på senaste tiden ganska mycket, men härvid nådde man icke längre än till triviala talesätt och till en rent skolastisk undersökning av begreppet världsekonomi. Det kapitalistiska systemet står i en ren och utpräglad motsats till strävandet att organisera en enhetlig världsekonomi, ett strävande, som följer en naturlag. Sönderfallandet av hela det kapitalistiska systemet är därför oundvikligt.

Det ekonomiska nuläget är utomordentligt svårt. De internationella, ekonomiska förbindelser, som ägde bestånd före det imperialistiska världskriget återknytes icke, utan lämnas fullständigt åt sitt öde. Ledarna av den kapitalistiska politiken och bourgeoisins ideologer tänkte, att epoken efter kriget skulle bli en tid av oant kapitalistiskt uppsving; de hotande motsägelser, som före krigets utbrott förmörkade den politiska horisonten, skulle uppbrännas i krigets eld och icke mera ställa sig hindrande i vägen för kapitalismens uppblomstring och välfärd.

Men de kapitalistiska kannstöparna gäckades i sina beräkningar. Det nuvarande läget är icke bättre utan sämre än för fem år sedan.

De nuvarande ekonomiska förhållandena ger oss en klar bild av den återvändsgränd, av det förtvivlade läge, i vilket den "kapitalistiska världsekonomin" befinner sig; de visar, att en ny, ännu mycket farligare kris är under annalkande för den kapitalistiska världen. Vi stödjer oss här på sifferuppgifter, som till största delen är hämtade ur den engelska tidsskriften *The Economist*.

De föreliggande uppgifterna om de stora staterna visar oss framför allt en bild av den finansiella kris, som dessa kapitalistiska länder genomkämpar. Utgifterna i deras budget överstiger inkomsterna högst betydligt. Nedanstående tabell visar oss det nuvarande ekonomiska läget såväl i de länder, som utgick såsom segrare ur det imperialistiska kriget, som också i de besegrade staterna. Medan under tiden strax före kriget (1913-1914) i nästan alla länder utgifterna svarade mot inkomsterna, eller de senare t. o. m. var något högre än de förra, så visar perioden 1918-1920 ett oproportionerligt stigande av utgifterna i förhållande till inkomsterna. Utgifterna är ungefär två till fem gånger större än inkomsterna.

Statsbudget.
(Per 1000 pund sterling.)

	1913		1914		1918		1919		1920	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
England (finansårets slut 31 mars)	—	—	197,439	198,423	2,696,221	707,235	2,579,301	889,021	1,665,763	1,339,571
Frankrike (kalenderåret)	202,677	203,670	—	—	2,181,484	335,145	1,976,560	452,000	—	—
Italien (31 juli)	—	—	125,169	126,409	1,066,223	820,233	—	—	—	—
Nordamerikas Förenta Stater (30 juni)	—	—	140,051	146,935	1,793,308	834,527	3,073,072	929,520	2,295,335	1,463,601
Tyskland	—	—	—	—	3,832,700	756,500	—	—	—	—
Österrike	130,717	130,718	—	—	—	—	454,018	151,261	—	—

Synnerligen tydligt avsticker här Frankrikes finansiella läge, vars statsutgifter år 1918 var sju gånger större än dess inkomster och år 1919 nära fem gånger större. Detta katastrofartade läge är för övrigt en av orsakerna till den kyniska, rovgiriga och reaktionära politik, som Frankrike för.

Men också i England och t. o. m. i Nordamerikas Förenta Stater är utgifterna två till tre gånger större än inkomsterna. Detsamma ser vi även i Tyskland och Tyskötterrike.

Huru skall nu denna deficit täckas? Svaret är tydligt: genom lån, genom beskattning, genom utplundring av andra länder. Och denna väg har också alla kapitalistiska stater i huvudsak beträtt. De betungar folkets massor med oerhörda skattebördor och utvidgar sin rovpolitik.

Ett andra faktum, som hjälper oss att rätt bedöma nuläget, är det tillstånd, i vilket den internationella handeln befinner sig. Det är självklart, att kriget har brakt oreda i det mellanfolkliga varuutbytet, att många länder isolerats från varandra och råkat i ett omöjligt ekonomiskt läge till följd av importens och exportens inställande. Men freden har nästan ingen ändring åstadkommit i detta läge. Europas utarmade och utmattade länder har knappt en enda vara i sin ägo, som de kan kasta ut på världsmarknaden. Däremot riktar sig Amerika alldeles oerhört; det har icke blott alla sina rikedomar i behåll utan har kommit ett långt stycke framom andra länder i utvecklingen av sin produktion och har erövrat första platsen på världsmarknaden. Om vi återigen vänder oss till siffrorna, så ser vi, att i alla Europas kapitalistiska stater importen är betydligt större än exporten. En jämförelse mellan import och export vid skilda tider visar tydligt, att importen år för år växer i förhållande till exporten.

Allra sämst visar sig Frankrikes och Italiens läge; Englands är något bättre, under det att Amerikas finansiella läge är ganska gott. I Frankrike är läget år 1913, före kriget, om också icke glänsande, så dock tämligen väl balanserat; importen överstiger icke för mycket exporten (med ungefär 25 %). År 1917 är läget ett helt annat: Frankrike importerar ungefär *tre och en halv gånger mera* än det exporterar. Redan år 1918 är importen *fem gånger större* än exporten. År 1919 är skillnaden något mindre, likväl är importen ungefär *två och en halv gånger större än exporten*, och även *absolut taget* har skillnaden stigit.

Italien erbjuder oss ett liknande skådespel: före kriget utgjorde skillnaden mellan import och export 30 %, år 1917 belöpte sig skillnaden till det fyrdubbla, 1918 var importen fem gånger större än exporten, 1919 var den tre gånger större.

I England är proportionen mellan import och export ganska konstant; under åren 1917 till 1919 är importen icke mer än dubbelt så hög som exporten.

Endast Nordamerikas Förenta Stater erövrade år ifrån år allt mer av världsmarknaden och höjde sin export. Denna överstiger importen ungefär två till två och en halv gånger och uppnår under år 1919 jättesiffran av 825 miljoner pund sterling.

Jämför vi de absoluta siffrorna, så ser vi, att Frankrikes export under årens lopp (med undantag av år 1919) stadigt var i sjunkande, att Englands export förblev nästan konstant, och att Amerika allt mer utvidgade sin export.

Alltså blir vi övertygade om, att Europa år från år alltmera undanträngs av Amerika från världsmarknaden.

Det uppkommer en situation med oöverskådliga följder. Amerikas växande inflytande tvingar England att förbereda sig på en ny kamp. I den kapitalistiska världen uppstår en djup klyfta; vid horisonten visar sig de första förebuden till ett nytt imperialistiskt krig mellan England och Amerika, vilket också oundvikligen kommer att utbryta, om den sociala revolutionens utveckling icke gör ett slut på dess tillskyndares existens.

Det inre ekonomiska läget i de kapitalistiska länderna är utomordentligt svårt.

För att giva våra framställningar ett fast underlag vill vi också i detta sammanhang anföra några siffror. Först och främst måste vi omnämna den ytterst betecknande företeelsen, att bankerna i alla länder inställt guldemissionen och kraftigt höjt utlåningsräntan. Såsom bifogade tabell visar är diskontot för närvarande en och en halv till två gånger högre än före kriget och t. o. m. än under år 1918.

En synnerligen kraftig höjning gör sig märkbar år 1920. Under tiden omedelbart före kriget uppgick diskontot i genomsnitt till 3 à 4 %, under 1918 till 4 à 5 %, och för närvarande är låneräntan 6 %, i några länder går den upp ända till 8 %.

Handel på utlandet.

(Per 1000 pund sterling.)

	1913			1917		
	Export	Import	- +	Export	Import	- +
Tyskland	509,965	560,356	-50,391	Stagnation i handeln på utlandet till följd av avbrutna handelsförbindelser		
Österrike-Ungern	115,129	141,433	-26,234			
Frankrike	252,560	336,810	-84,280	153,542	652,479	-498,937
Italien	100,157	145,511	-45,354	132,341	559,608	-427,267
England	525,245	659,160	-133,915	527,080	994,387	-467,307
Nordamerikas Förenta Stater (finansårets slut 30 juni)	485,701	362,602	+123,099	1,258,010	531,871	+726,139

Forts:

	1918			1919		
	Export	Import	- +	Export	Import	- +
Tyskland	Stagnation i handeln på utlandet till följd av avbrutna handelsförbindelser					
Österrike-Ungern						
Frankrike	188,907	892,055	-703,148	348,526	1,191,140	-842,614
Italien	133,788	641,547	-507,759	207,545	660,666	-453,121
England	501,409	1,285,206	-783,797	798,375	1,467,580	-669,207
Nordamerikas Förenta Stater (finansårets slut 30 juni)	1,183,942	589,131	+594,811	1,445,017	619,175	+825,842

Den officiella räntefotens förändring:

Schweiz	22 augusti	1919	5 %
Spanien	10 november	1919	5 %
Norge	13 november	1919	8 %
Sverige	18 december	1919	6 %
Finland	18 mars	1920	7 %
England	15 april	1920	7 %
Frankrike	22 mars	1920	8 %
Danmark	8 april	1920	6 %
Belgien	16 april	1920	7 %
Italien	29 april	1920	5½ %
Nordamerikas Förenta Stater	12 maj	1920	6 %

I särdeles tryckt läge befinner sig Frankrike, där det officiella diskontot belöper sig till 8 %, England, varest räntefoten sedan den 15 april 1920 stigit till 7 %, och bland de mindre länderna Norge med sina 8 %; men även på alla andra håll har räntefoten stigit, i allmänhet till 6 0./o. Den industriella kapitalplaceringen blir alltjämt mindre och mindre.

Ett annat tecken på de kapitalistiska staternas betänkliga inre läge är *prisstegringen*. Råvarornas priser har betydligt gått om priserna för de färdiga produkterna.

Den bearbetande industrins priser för färdiga produkter har stigit till det tre- eller fyrdubbla, priserna för råvaror till det fem- eller sexdubbla, och vad en del råvaror beträffar (t. ex. lin), har priserna stigit ända till tio gånger.

Marknaden lider i betänkelig grad brist på råmaterial och bränsle. Under sådana betingelser visar sig inom den kapitalistiska världsekonomin en obestridlig missproportion, en oförsonlig motsägelse.

Kolonialfrågan är ett annat problem, över vilket världskapitalismen snavat, och som den icke är i stånd att lösa. Kolonialfrågan står i ett oupplösligt samband med frågan om avsättningsmarknaden. Såsom resultat av det imperialistiska världskriget har en av de största rivalerna och konkurrenterna, nämligen Tyskland, avlägsnats från världsmarknaden; dess kolonier är uppdelade bland de segrande; Tyskland själv har blivit en källa för återvinnandet av det borgerliga Frankrikes ekonomiska välstånd och utsuges av Frankrike på det mest samvetslösa sätt. Men likväl slappas konkurrensen, som vi ser, ej ett enda ögonblick. Tvärtom, trots det att motståndarnas antal har minskats, blossar striden upp med ny, oväntad kraft. Vi har sett, att Amerika med den allra största framgång upptar konkurrensen med Europa, och att det står såsom n:o 1, vad export och import beträffar. Amerika är det, och ingen annan, som krediterar och underhåller Europa. England och Frankrike, för att nu icke tala om småstaterna, tränges i bakgrunden. Det är bristen dels på avsättningsmarknader, dels på råmaterial, som driver staterna in i en återvändsgränd och tvingar dem att söka efter en eller annan utväg. Men det finns blott *en enda* utväg: rivalens undanröjande. Man behöver icke vara profet för att kunna förutse en ny, väldig sammanstötning mellan rövarmakterna. Kampen om avsättningsmarknaden, kampen om kolonierna har nu blivit nödvändigare än förut. Och i själva verket, förberedelserna därtill är redan i full gång. *Amerika* vet blott allt för väl, att det kan fasthålla sin redan uppnådda position i den förtvivelade ekonomiska kampen blott under det villkor, att det stöder sig på en vapenmakt, som ger det en övervikt över dess rivaler. Därför har det satt sig i sinnet att bli världens *förnämsta sjömak*t. Dess flotta har under de senaste åren vuxit i oerhörd grad.

År 1914 uppgick engelska handelsflottans tonnage till 18,900,000 ton, amerikanska flottans däremot till endast 2,000,000 ton. År 1920 hade Englands handelsflotta ett tonnage av

18,100,000 ton, Amerikas däremot 12,400,000 ton. Engelska flottan har till följd av undervattenskriget mistat 800,000 ton, varemot amerikanska flottan har växt med 10,400,000 ton, d. v. s. med ungefär 500 %.

I det amerikanska marindepartementets årsberättelse heter det: "marinministeriet fullföljer en sjökrigspolitik, enligt vilken Förenta Staternas flotta måste bli lika stark som den starkaste flotta, som vilken som helst annan makt i världen är i besittning av. För att uppnå detta mål måste vi år från år förstärka vår flotta i proportion till våra panningtillgångar. Detta mål måste till varje pris hava uppnåtts allra senast år 1925".

England, som alldeles nyss tillintetgjort sin rival Tyskland, inser faran, som uppstår genom Amerikas växande makt, och mobiliserar sina krafter. Dess flottbyggnad och utförandet av dess maritima program sker i förberedelsens och rustningskampens tecken.

Det ligger alltså i öppen dag, att en ny, väpnad sammanstötning förestår mellan den kapitalistiska världens båda huvudcentra, Amerika och England. Denna den kapitalistiska världens nya explosion förberedes på det ivrigaste; den måste med naturnödvändighet inträffa, om den icke förekommes av att den sociala världsrevolutionen segrar.

Denna slutsats bekräftas obetingat av det nuvarande samläget. Där kapitalisterna är svagare, där är proletariatet redan segrare, där blir den revolutionära arbetarklassens stormlöpning allt kraftigare.

I Ryssland, där gynnsamma betingelser fanns, där det gavs ett i kamp härdat kommunistiskt parti, bolsjevikerna, där den härskande klassen befann sig i ett ytterligt upplösningstillstånd, och där folkets stora arbetande massa drivits till den yttersta förbittring, där var det, som revolutionen först gjorde sitt inträde.

Nu och hädanefter brusar den sociala revolutionens stormvågor mot kapitalismens gamla brofästen, och England liksom Italien, Tyskland och t. o. m, Frankrike står vid revolutionens gräns. Nya ekonomiska förhållanden har tillsvidare blott skapats i Ryssland, där sovjetmakten nu firar sin treårsdag.

I Sovjetryssland har den nya ekonomiska ordningen vunnit fast mark. Ekonomiväsendet befinner sig i arbetarnas händer. Förvaltningen av ekonomiväsendet har blivit uppbyggd på nya grundvalar.

Likväl är Sovjetryssland tvunget att underhålla internationella ekonomiska förbindelser med de länder, där kapitalismen ännu är herre. En sådan situation är oundviklig ända till det ögonblick, då proletariatet även i andra land har hemburit segern.

Under teknikens nuvarande utvecklingsskede, under den gemensamma arbetsprestation, som är nödvändig för hela Världen, är det klart, att en ekonomisk isolering obetingat får skadliga följder. Huru sant detta påstående är, framgår redan därav, att ententeregeringarna så snöpligt misslyckats i genomförandet av blockaden mot Ryssland. Denna blockad, som tillfogat Sovjetryssland så väldiga förluster, har också tillfogat de kapitalistiska ländernas ekonomi ett kännbart slag. Den har visat sina avigsidor efter jämförelsevis kort tid.

Sovjetryssland har öppnat handelsförbindelser med en del länder. Men dessa förbindelser kommer att bära en helt annan prägel, så snart en revolution har ägt rum i det ena eller andra av ifrågakvarande länder, och proletariatet fattat statsrodret i sin hand: då kommer handelsförbindelserna att byggas på grundvalen av en enhetlig ekonomi.

De fakta, till vilka vi ovan hänvisat, bekräftar blott karaktären av den allmänna ekonomiska utvecklingen, som å ena sidan oundvikligt leder till det kapitalistiska systemets förstörelse, men som å andra sidan leder till upprättandet av en ny ekonomisk samhällsordning, till en

enhetlig ekonomisk världsorganisation på socialistisk grund. Den sociala revolutionen har numera blivit ett faktum, som icke tarvar några bevis. Den sociala revolutionen har tagit sig uttryck i sociala nybildningar, som redan har en historia bakom sig, t. ex. Sovjetryssland, eller en del tillfälliga sociala formationer, som dukade under för kapitalisternas motstånd, såsom Ungern och några tyska områden. Men den socialistiska världsrevolutionen tar sig också uttryck i arbetarklassens revolutionära massrörelse, en rörelse, som har gripit omkring sig över hela världen.

Grundläggandet av den III. Kommunistiska Internationalen, som nu har sina organisationer i alla land, är ett tydligt bevis på den nya epok, som har gjort sitt inträde i historien. Utmärkande för III. Internationalen är just det faktum, att den utgör en enhetlig, organiserad kraft av revolutionär aktion, och att den medvetet har föresatt sig det praktiska målet att störta den kapitalistiska samhällsordningen. Den ekonomiska utvecklingens objektiva gång och arbetarrörelsens masskaraktär, som tydligast tagit sig uttryck i grundandet av den *Tredje, Kommunistiska Internationalen*, har således ställt en ny uppgift i förgrunden, nämligen lösandet av problemet om det ekonomiska samhällslivets organisation i internationell måttstock och på nya grundvalar.

Proletariatets seger, om också blott i ett och annat land, kommer ofördröjligen att leda till en för dessa länder gemensam förvaltning och reglering av det ekonomiska samfundslivet. Men en seger över hela linjen skall skapa möjligheten att organisera en enhetlig världsekonomi. För närvarande kan vi naturligtvis icke förutse de konkreta formerna för en sådan organisation. De allmänna dragen av detta system och de uppgifter, som vid grundläggandet av sovjetordning i en serie skilda länder kommer att framställa sig på de internationella ekonomiska förbindelsernas område, kan redan nu fastslås. Vi vill i det följande ange huvuduppgifterna för proletariatets internationella ekonomiska samhällsordning.

Först och främst införandet av en enhetlig politik på det ekonomiska området. Detta betyder framför allt, att ett enhetligt tillvägagångssätt vid nationaliseringen av produktionsmedlen, de industriella drifterna och värken, transportväsendet, bankerna, o. s. v., för oss måste vara det bestämmande. Arbetarrörelsens kompromissande element kommer naturligtvis fortfarande att bemöda sig om att på det ekonomiska området intaga samma opportunistiska ställning; som de hävdar på det politiska. I denna fråga blir ett fast uppträdande nödvändigt, ty på dess avgörande beror den grundval, på vilken den socialistiska samhällsordningen kommer att upprättas.

Då produktionens nationalisering genomfördes i Sovjetryssland, upphävde hela världens bourgeoisie ett fruktansvärt tjut av raseri och förbittring, Allt, som kunde upptänkas i lögnväg, framdrogs då mot Sovjetryssland. De socialkompromissande elementen överträffades icke av de borgerliga ledarna utan kämpade på deras sida med alla medel mot den ekonomiska politik, som förvärligades genom nationaliseringen av de industriella drifterna, kommunikationerna, o. s. v. Under sitt bemödande att lösa denna fråga på något sätt, som icke gör intrång på bourgeoisins intressen, skall de kompromissande elementen naturligtvis motsätta sig varje åtgärd, som kan tillfoga den kapitalistiska samhällsordningen ett kännbart slag. Därför måste det segrande proletariatet själv taga ekonomiväsendet om hand och för detta ändamål redan från början frånrycka kapitalisterna deras industriella verk och anläggningar genom att införa en ny, socialistisk förvaltning.

Den andra frågan rör böndernas ställning. Kommunistiska Internationalens andra kongress har redan ingående behandlat denna fråga och fastslagit de allmänna riktlinjer, som kommunisterna här bör följa. Detaljerna i taktik och politik bli naturligtvis olika för olika länder; men de allmänna riktlinjer, som anvisar bondemassornas vinnande för sovjetmakten

och användandet av deras aktiva kraft i det socialistiska nydaningsarbetet, måste vi klart och bestämt fasthålla.

Den tredje frågan rör tydligvis arbetskrafternas fördelning på de olika länderna. Övergångstiden framkallar naturligtvis en produktionsminskning, som får till följd, att talrika arbetare kastas i arbetsmarknaden. Å andra sidan lider en hel del industrigrenar i skilda länder brist på arbetskraft. Början till en sådan företeelse kan vi nu iakttaga, då massor av arbetare från olika länder söker sig till Sovjetryssland. De förberedande stegen härtill är redan tagna. I en framtid, då sovjetregering blivit införd i ett flertal länder, bli vi tvungna att i hela dess vidd upptaga frågan om fördelningen av den tekniskt kvalificerade och okvalificerade arbetskraften och giva denna fördelning bestämda organisationsformer.

För det fjärde måste man skapa ett ändamålsenligt internationellt organ, vars uppgift det blir att förvalta produktionsmedlen, råvarorna och fabrikaten. Världsmarknadens nuvarande former för köp och återförsäljning kommer naturligtvis att försvinna och måste ersättas genom ett ändamålsenligt, organiserat tillgodoseende av de olika ländernas behov.

Allt detta sammanlagt förutsätter bestämmandet av en enhetlig plan för världsekonomin, en enhetlig världsekonomisk plan för åstadkommandet av en ändamålsenlig fördelning av bränsle och råmateriel, av tekniska produktionsmedel och av arbetskrafter. Denna plan får nu icke bli endast ett utkast på papperet eller stanna vid resolutioner utan måste grundas på noggrann beräkning av tillgängliga medel och krafter samt måste organiseras och överallt tillämpas.

Det senare förutsätter också utan tvivel skapandet av motsvarande internationella organ för denna uppgifts förverkligande.

Detta skulle, i all korthet, vara den nya internationella ekonomiska samhällsordningens grundvalar, grunden till den väg, som går mot skapandet av en enhetlig världsekonomi.

V. MILJUTIN.

Innehållförteckning till tidskriften [Den Kommunistiska Internationalen](#)